

W Sercu Jezusa *ratunek i nadzieja*

**HISTORIA I TERAŹNIEJSZOŚĆ
IDEI I DZIEŁA OSOBISTEGO POŚWIĘCENIA SIĘ
NAJŚWIĘTSZEMU SERCU JEZUSA**

Opracował Ks. Władysław Kubik SJ

WYDAWNICTWO WAM • KSIĘŻA JEZUICI
KRAKÓW 2013

© Wydawnictwo WAM, 2013

Ilustracje ze zbiorów Biblioteki Naukowej Księży
Jezuitów w Krakowie, Posłańca Serca Jezusowego
oraz Andrzeja Sochackiego

ISBN 978-83-7767-930-2

NIHIL OBSTAT. Przełożony Prowincji Polski Południowej
Towarzystwa Jezusowego
ks. Wojciech Ziółek SJ, prowincjał,
Kraków, dn. 6 maja 2013 r., l.dz. 63/2013.

WYDAWNICTWO WAM
ul. Kopernika 26 • 31-501 KRAKÓW
tel.: 12 62 93 200 • faks: 12 42 95 003
e-mail: wam@wydawnictwowam.pl
www.wydawnictwowam.pl

DZIAŁ HANDLOWY
tel.: 12 62 93 254-255 • faks: 12 62 93 496
e-mail: handel@wydawnictwowam.pl

KSIEGARNIA WYSYŁKOWA
tel.: 12 62 93 260, 12 62 93 446-447
faks: 12 62 93 261
e.wydawnictwowam.pl

Druk: Drukarnia Wydawnictwa WAM
ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków

WPROWADZENIE

Jan Paweł II w roku 1999, w Orędziu na stulecie poświęcenia ludzkości Najświętszemu Sercu Pana Jezusa, którego dokonał papież Leon XIII w roku 1899¹, bardzo wyraźnie podkreśla, że ta radosna rocznica jest niezwykle stosowną sposobnością do refleksji nad znaczeniem i nad wartością tego doniosłego aktu dokonanego przez Kościół. Powołując się na encyklikę Leona XIII, to poświęcenie rodzaju ludzkiego Najświętszemu Sercu Pana Jezusa uznaje za koronę i szczyt wszystkich hołdów, jakie kiedykolwiek były Sercu Jezusa oddawane, „jest aktem należnym Chrystusowi, Odkupicielowi rodzaju ludzkiego, ze względu na to, kim jest sam w sobie i czego dokonał dla dobra wszystkich ludzi. Skoro chrześcijanin dostrzega w Sercu Jezusa symbol i żywy wizerunek nieskończonej miłości Chrystusa, która ze

¹ Por. *Bóg objawia swą miłość w Sercu Jezusa* – Orędzie Jana Pawła II na stulecie poświęcenia ludzkości Najświętszemu Sercu Pana Jezusa, w: *Serce Jezusa w dokumentach Kościoła*, zebrał, opracował i wprowadzeniem opatrzył ks. Leszek Poleszak SCJ, Wyd. Księży Sercanów, Kraków 2006, s. 482-488.

swej natury przynagla do wzajemnej miłości, musi też odczuwać potrzebę osobistego udziału w dziele zbawienia”².

„W kulcie Serca Jezusa – mówi dalej Jan Paweł II – zyskało realną formę prorocze słowo przypominane przez św. Jana: «Będą patrzeć na Tego, którego przebili» (J 19, 37; por. Za 12, 10). Jest to spojrzenie kontemplacyjne, które stara się przeniknąć do głębi uczucia Chrystusa, prawdziwego Boga i prawdziwego Człowieka. W tym kulcie człowiek wierzący mocniej i głębiej przyjmuje tajemnicę wcielenia, przez którą Słowo stało się solidarne z ludźmi, aby dać świadectwo, że Ojciec ich poszukuje”³.

W świetle fragmentarycznej wypowiedzi Ojca Świętego nie dziwi, że wielu czcicieli Najświętszego Serca Jezusa wyrażało życzenie, by ze względu na doniosłość **Dzieła Osobistego Poświęcenia się Najświętszemu Sercu Jezusa** zapoznać czytelników z jego historią i aktualnością. Zresztą podobne pragnienie wyrażał już wcześniej właśnie Jan Paweł II jeszcze jako Karol kard. Wojtyła w trosce, aby to Dzieło zrodzone w Polsce w okresie II wojny światowej nie tylko nie uległo zapomnieniu, ale wręcz nabrało życia.

² Tamże, s. 482-483.

³ Tamże, s. 486.

Należy zauważyć, że rozróżniamy historię **Idei** i historię **Dzieła**. Początek **Idei**, jak ją dziś pojmujemy, datuje się na dzień 27 grudnia 1673 roku, kiedy to miały miejsce objawienia się Serca Jezusa św. Małgorzacie Marii Alacoque w Paray-le-Monial, natomiast Dzieło zostało zapoczątkowane dopiero jesienią roku 1941.

Porównując „Dzieło Osobistego Poświęcenia się Najświętszemu Sercu Jezusa” z Apostolstwem Modlitwy lub Strażą Honorową Najświętszego Serca Jezusa należy podkreślić, że „Dzieło Osobistego Poświęcenia się Najświętszemu Sercu Jezusa” różni się od tamtych dwóch praktyk religijnych oraz stanowi zupełnie osobny strumień, który – podobnie jak i tamte – wytrysnął niejako z Najświętszego Serca Jezusa celem ratowania i uświęcenia wielu dusz ludzkich.

„Osobiste poświęcenie się” jako **Idea** jest o wiele starsza zarówno od Apostolstwa Modlitwy, jak i Straży Honorowej. Apostolstwo Modlitwy zrodziło się w gronie kleryków jezuickich we Francji w Vals, w roku 1844 (czyli o 170 lat później niż „osobiste poświęcenie się”), potem rozwinął je o. Henryk Ramière SJ w roku 1857⁴.

⁴ „Z ideą Apostolstwa Modlitwy wystąpił na konferencji młodzieży zakonnej w 1844 roku F. Gautrelet SJ, a rozwinął ją i nadał ramy organizacyjne H.M.F. Ramière SJ,

Twórczynią zaś jeszcze później powstałej Straży Honorowej była s. Maria od Najświętszego Serca Jezusa, wizytka w Bourg-en-Bresse⁵.

Osobiste poświęcenie się Sercu Jezusa jako **Dzieło**, zaistniało dopiero w czasie II wojny światowej w roku 1941 – i to na razie tylko w Polsce – a powstało jako Dzieło Mężczyzn. Bezpośrednio po II wojnie światowej założyciele Dzieła wydali szereg książeczek i broszur np. opracowanie: *Nowe Dzieło Najświętszego Serca Jezusowego w Polsce*⁶. W latach sześćdziesiątych opracowano szerszą informację na ten temat, która z racji cenzury czasów komunizmu nie mogła jednak oficjalnie ukazać się drukiem⁷.

który w książce *L'Apostolat de la Prière* (1859) podał podstawy teologiczne Apostolstwa Modlitwy oraz założył jej organ *Messenger du Coeur de Jésus*. Zob. *Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564-1995*, oprac. Ludwik Grzebień SJ przy współpracy zespołu jezuitów, Kraków 2004, s. 13.

⁵ We francuskim mieście Bourg-en-Bresse, 13 marca 1863 r. powstała Wspólnota, która już następnego roku została zatwierdzona jako Bractwo, a czternaście lat później jako Arcybractwo Straży Honorowej Najświętszego Serca Pana Jezusa. Jej inicjatorką była wizytka s. Maria od Najświętszego Serca Pana Jezusa, por. <<http://soplania.fm.interia.pl/glos/shnspj.html>> dostęp: 2013.02.18.

⁶ *Nowe Dzieło Najświętszego Serca Jezusowego w Polsce*, wydał Generalny Sekretariat Dzieła osobistego poświęcenia się Sercu Jezusa przy Kolegacie św. Anny w Krakowie, Kraków 1948.

⁷ *Historia Idei i Dzieła osobistego poświęcenia się Najświętszemu Sercu Jezusowemu*, opracowanie anonimowe

W obecnym opracowaniu najpierw podamy treści związane z historią **Idei** w ujęciu św. Małgorzaty Marii, o odrodzeniu się tej Idei dzięki encyklikom papieskim, następnie powiemy o wskrzeszeniu i konkretyzacji tej idei w Polsce (cz. I).

Z kolei omówimy w miarę dokładnie historię **Dziela**, sekret jego powodzenia i nagłe jego zahamowanie (cz. II). Wreszcie obszernie przedstawimy aktualność Dziela Osobistego Poświęcenia się Najświętszemu Sercu Jezusa, sposób jego przeprowadzenia związane z nim obietnice i obowiązki, itp. (cz. III).

przez członków dzieła, Kraków 1936, Archiwum ojców paulinów w Krakowie – Skałka; odtąd stosować będziemy skrót *Historia Idei i Dzieła*, maszynopis.

I. HISTORIA IDEI OSOBISTEGO POŚWIĘCENIA SIĘ NAJŚWIĘTSZEMU SERCU JEZUSA

W XVII i XVIII wieku Europę ogarnął głęboki kryzys religijny, który doprowadził do zakwestionowania podstaw wiary i cywilizacji chrześcijańskiej. Kościół jako instytucja tracił wpływy, wiarygodność i autorytet. Narastało zwątpienie w wartość religii opartej na Objawieniu i dogmatach wiary. Niektórzy krytycy Kościoła odmawiali mu prawa do udziału w życiu społecznym, politycznym i kulturalnym.

We Francji i Anglii narodził się wówczas nurt ideowy zwany oświeceniem. Nurt ten szybko rozszerzył się niemal w całej Europie, obejmując jednak tylko elity społeczne: szlachtę, bogate mieszczaństwo, uczonych, a także przedstawicieli duchowieństwa.

Myśliciele oświecenia eksponowali racjonalizm, czyli przekonanie, że jedynym

źródłem i kryterium prawdy jest rozum. Ludzki rozum stał się dla nich podstawą nauki i filozofii.

Wtedy to w trosce o zbawienie człowieka siostrze zakonnej Małgorzacie Marii Alacoque (1647-1690) – mi-

styczce z Paray-le-Monial Jezus Chrystus objawia swoje pełne nieogarnionej miłości do człowieka Boskie Serce. I właśnie ona w tych trudnych historycznie czasach odchodzenia ludzi od

Boga zajmuje zupełnie wyjątkowe miejsce w ukazaniu znaczenia nabożeństwa do Najświętszego Serca Jezusa.

W świętej przygodzie jej mistycznych przeżyć, właśnie objawienia Najświętszego Serca stanowią istotny nurt. W nich, jak podkreśla Stanisław kard. Nagy „Chrystus oczekuje wzajemności w miłości, a w tym miłości wynagradzającej. Dochodzą do tego dwa oryginalne i doniosłe pierwiastki – uwypuklenie roli miłości wynagradzającej oraz wielka obietnica dziewięciu pierwszych piątków miesiąca, jak też postulat społecznego kultu Najświętszego Serca Jezusa. [...] Tajemnicę Najświętszego Serca objawił św. Małgorzacie Marii sam Chrystus dostarczając mistycznych

przeżyć, które wyraziły się w darze objawień w latach 1673-1689. Ich początek wiąże się więc z podjęciem przez nią formalnego życia zakonnego, poprzez roczny nowicjat w 1671 roku, uwieńczony ślubami wieczystymi w 1672 roku. Już w pierwszym roku po złożeniu ślubów (1673) pojawił się fenomen kontaktu z Chrystusem w postaci objawień Jego Serca – symbolu miłości Chrystusa [...]. Jej żarliwe życie wewnętrzne rozpoczęło się we wczesnej młodości naznaczonej ciężką, cudownie wyleczoną chorobą. Wejście więc w krąg regularnego życia zakonnego oznaczało wybitny i stanowiło doniosły etap wewnętrznego dojrzewania osiągającego wysoki stopień miłosnego zjednoczenia z Bogiem. Od początków pobytu w klasztorze, niemal do końca krótkiego życia, towarzyszyły jej nadzwyczajne dary łaski, jednak trzon tajemnicy Najświętszego Serca Jezusowego zawarty został w objawieniach w latach 1673-1675”⁸.

⁸ Stanisław kard. Nagy SCJ, *Słowo wstępne*, w: *Listy św. Małgorzaty Marii Alacoque*, Wyd. Arcybractwa Straży Honorowej NSPJ, Kraków 2009, s. 5. Stanisław kard. Nagy zauważa: „Co prawda, w mistyce Średniowiecza na oznaczenie tajemnicy miłości Boga do ludzi sięga się w takiej czy innej postaci po symbol serca – przykładem tego są święte: Mechtylda (1241-1298), Gertruda (1256-1302), Małgorzata z Kortony (1282-1297), Brygida Szwedzka (1303-1373), ale mistyczka z Paray-le-Monial (1647-1690) zajmuje zupełnie wyjątkowe miejsce w jej ukazaniu i rozwoju” – zob. Stanisław kard. Nagy, dz. cyt., s. 5.

1. Początek Idei osobistego poświęcenia się związany ze św. Małgorzatą Marią Alacoque

Zdaniem Stanisława kard. Nagy dzień 27 grudnia 1673 roku „trzeba trakto-

wać jako zapowiedź tajemnicy Bożego Serca, a więc miłości nakierowanej na św. Małgorzatę Marię”⁹. W kaplicy klasztornej w Paray-

Kaplica w Paray-le-Monial

-le-Monial doznaje ona wizji Najświętszego Serca Jezusa. Przez kilka pełnych godzin dane jej było – jak św. Janowi w Wieczerniku – spoczywać przy boku Chrystusa. Pan Jezus mówił do niej o Swym Sercu przepelnionym miłością ku ludziom oraz o Boskim zamiarze, by przez Swe Najświętsze Serce uratować ludzkość od przepaści zatracenia¹⁰.

Potem Zbawiciel zapragnął od św. Małgorzaty jej serca, na co ona chętnie przystała. Wtedy Pan Jezus wziął jej serce i umieścił

⁹ Stanisław kard. Nagy SCJ, *Słowo wstępne*, dz. cyt., s. 6.

¹⁰ Por. ks. W. Van Nieuwenhoff T.J., *Żywot św. Małgorzaty Marji Alacoque*, przełożył i uzupełnił ks. E. Kosibowicz, wyd II, Kraków 1930, Wyd. Księży Jezuitów, s. 62. Por. także Augustyn Hamon, *Żywot błogosławionej Małgorzaty Marji Alacoque*, tłum. ks. dr Żochowski, Warszawa 1912, s. 139.

w Swoim jakby w ognisku, w którym jej serce przemieniło się w płomień podobny do Jego żarzącej się miłości. Przemienione serce oddał Jezus Świętej z powrotem i dodał, „ażeby dowieść, że łaska, którą Ci świadczę nie jest urojeniem, lecz podstawą wszystkich tych łask, które Ci jeszcze wyświadczę, aczkolwiek zamknąłem ranę twego boku, ból będzie trwał zawsze, i, jak dotąd przyjęłaś miano mojej niewolnicy, nadaję ci imię umiłowanego ucznia mego Najświętszego Serca”¹¹.

Było to zawarcie „przymierza miłości” pomiędzy Sercem Jezusa a sercem św. Małgorzaty. I to był pierwszy najbardziej idealny akt osobistego poświęcenia się Najświętszemu Sercu Jezusa! Skutki tego aktu dla św. wizytki były przebogate¹². Święta Małgorzata staje się odtąd żarliwą apostołką zarówno kultu Najświętszego Serca – zgodnie z życzeniem Chrystusa – jak również idei miłosnego oddania się, ofiarowania się

¹¹ Augustyn Hamon, *Żywot błogosławionej Małgorzaty Marii Alacoque*, dz. cyt., s. 138. Autor powołuje się tutaj także na dzieło: *Vie et Oeuvres de Sainte Marguerite-Marie Alacoque*, Tom II: *Oeuvres*, (Nouvelle Edition Authentique publiee par le Monasterre de la Visitation de Paray-le-Monial) par Monseigneur Gauthey, Paris 1920, tom II, s. 379-380.

¹² Por. *Vie et Oeuvres de Sainte Marguerite-Marie Alacoque*, Tom II: *Oeuvres*, dz. cyt., s. 69-71.

Jemu, a przede wszystkim osobistego poświęcenia się.

Jako pierwszy z kapłanów aktu poświęcenia się Sercu Jezusa dokonał św. Klaudiusz la Colombière, spowiednik św. Małgorzaty. Potem Boski Mistrz przez lat jeszcze dziecięć, a nawet do samej śmierci, pouczał tę św. uczennicę swego Serca o osobistym poświęceniu się, o czym wspomina w przeszło trzydziestu miejscach w swoich listach¹³.

Akt osobistego poświęcenia się nazwany przez nią „petite consecration” („małe” a lepiej „osobiste poświęcenie się”), jak sama święta pisze do o. J. Croiseta SJ pochodzi od samego Pana Jezusa¹⁴. Za życia św. Małgorzaty akt poświęcenia był publikowany

¹³ *Listy św. Małgorzaty Marii Alacoque*, Wyd. Arcybractwa Straży Honorowej NSPJ, Kraków 2009.

¹⁴ Por. *Vie et Oeuvres de Sainte Marguerite-Marie Alacoque*, Tom II: *Oeuvres*, dy. cyt., s. 332-333 i 809. Akt „Osobistego poświęcenia się” przekazany nam przez św. Małgorzatę jest bardzo znany i rozpowszechniony. Jest jednak drukowany – w różnych tłumaczeniach. Przyczyną tego jest nie tylko różnica w tłumaczeniach z francuskiego oryginału, lecz także fakt, że istnieją dwa rękopisy tego aktu, pochodzące od samej św. Małgorzaty, i te właśnie rękopisy, chociaż bardzo niewiele, jednak różnią się, jakkolwiek myśli pozostają w nich te same. Zob. *Vie et Oeuvres de Sainte Marguerite-Marie Alacoque*, Tom II: *Oeuvres*, dz. cyt., s. 332 i 809. Zob. także *Listy św. Małgorzaty Marii Alacoque*, dz. cyt., List 53 do Siostry

dwukrotnie. Przesyłając ten akt 10 sierpnia 1684 roku do byłej swej przełożonej Matki de Saumaise¹⁵, a 3 listopada tegoż roku do Matki de Soudeilles¹⁶, zachęca je do osobistego poświęcenia się Sercu Jezusa, komentując ten akt. Podobnie czyni, pisząc między innymi do s. Felicji de la Barge w roku 1686¹⁷.

Felicji Magdaleny de la Barge w Moulins, s. 92. Treść Aktu podajemy w części III naszego opracowania.

¹⁵ List 27, w: *Listy św. Małgorzaty Marii Alacoque*, dz. cyt., s. 54-55.

¹⁶ List 28, w: *Listy św. Małgorzaty Marii Alacoque*, dz. cyt., s. 56-57.

¹⁷ List 53, w: *Listy św. Małgorzaty Marii Alacoque*, dz. cyt., s. 92-94; także, *Vie et Oeuvres de Sainte Marguerite-Marie Alacoque*, Tom II: *Oeuvres*, dz. cyt., s. 280 i 283.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	5
I. HISTORIA IDEI OSOBISTEGO POŚWIĘCENIA SIĘ NAJŚWIĘTSZEMU SERCU JEZUSA	
	11
1. Początek Idei osobistego poświęcenia się związany ze św. Małgorzatą Marią Alacoque	14
2. Intensywny rozwój kultu Serca Jezusa oraz powolny wzrost Idei osobistego poświęcenia się Jemu	21
3. Realizacja idei poświęcenia się Sercu Jezusa w Polsce	31
II. HISTORIA DZIEŁA OSOBISTEGO POŚWIĘCENIA SIĘ NAJŚWIĘTSZEMU SERCU JEZUSA	
	37
1. Początek Dzieła, kanoniczna erekcja i zatwierdzenie statutu	38
2. Szybki rozwój Idei i Dzieła	43
3. Doniosły głos Episkopatu Polski	51
4. Osiągnięcia i trudności na drodze rozwoju Dzieła osobistego poświęcenia się Sercu Jezusa	57
5. Perspektywy na przyszłość Dzieła osobistego poświęcenia się Najświętszemu Sercu Jezusa	64
6. Najbardziej wskazany fundament dla dalszego rozwoju	69

III. OSOBISTE POŚWIĘCENIE SIĘ NAJŚWIĘTSZEMU SERCU JEZUSA DZISIAJ W WIEKU XXI – JEGO ISTOTA, SAM SPOSÓB, ZADANIA I OBIETNICE	75
1. Akt Osobistego poświęcenia się i jego istota	78
2. Sposób osobistego poświęcenia się	85
3. Zalety i zadania praktyki osobistego poświęcenia się Sercu Jezusa	87
4. Obietnice związane z osobistym poświęceniem się Sercu Jezusa	95
a. Obietnice dla wszystkich poświęconych Sercu Bożemu	96
b. Szczególne obietnice dla dusz zakonnych	99
c. Szczególne obietnice dla kapłanów	100
d. Obietnice społeczne	101
5. Potwierdzenie wyżej wymienionych obietnic w encyklikach papieskich	102
6. Obowiązki wynikające z Osobistego poświęcenia się Sercu Jezusa	111
a. Obowiązki dotyczące wszystkich poświęconych Sercu Jezusa	112
b. Osobne zlecenia dla osób zakonnych i kapłanów	117
7. Główna przeszkoda w szerzeniu Idei i Dzieła osobistego poświęcenia się Najświętszemu Sercu Jezusa	119